

POSTANOWIENIE

Dnia 8 września 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Lasów Państwowych
Nadleśnictwa S.

przeciwko Adamowi L., Irenie L., Jerzemu L.,
Małgorzacie L., Robertowi L., Stanisławowi L.,
Witoldowi L., Jerzemu L. s. Olgierda i J. L.
o ustalenie,

na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 września 2011 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Apelacyjny
postanowieniem z dnia 5 maja 2011 r.,

"a. Czy w świetle art. 189 k.p.c. i art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o księgach wieczystych i hipotece (tekst jednolity Dz.U. z 2001 roku, Nr 124, poz. 1361 ze zm.) dopuszczalne jest powództwo o ustalenie własności nieruchomości mającej założoną księgę wieczystą?

b. w razie odpowiedzi twierdzącej, Czy wyłączenie nabycia przez Skarb Państwa własności nieruchomości stanowiącej las lub grunty leśne na podstawie art. 1 ust. 3 litera b dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 roku o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 15, poz. 82 ze zm.) następuje tylko w sytuacji podziału prawnego lub faktycznego nieruchomości przed 1 września 1939 roku na parcele z których żadna nie przekraczała 25 ha, czy też w przypadku podziału na parcele o powierzchniach przekraczających i nieprzekraczających 25 ha przejęciu podlegała cała nieruchomość, czy też tylko parcele o powierzchni przekraczającej 25 ha?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 17 listopada 2010 r. ustalił, że Skarb Państwa nabył na własność wskazane w tym wyroku grunty położone w K., gmina C., na podstawie dekretu PKWN z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 15, poz. 82 ze zm. - dalej dekret o lasach).

Sąd Apelacyjny rozpoznając apelację pozwanych Jerzego L. i J. L. od tego wyroku powziął wątpliwość czy dopuszczalne jest powództwo o ustalenie własności nieruchomości mającej założoną księgę wieczystą, a w razie odpowiedzi twierdzącej, czy wyłączenie nabycia przez Skarb Państwa nieruchomości leśnych na podstawie art. 1 ust. 3 dekretu o lasach następuje tylko w przypadku podziału nieruchomości leśnej przed dniem 1 września 1939 r. na parcele, z których żadna nie przekraczała 25 ha, czy też w przypadku podziału nieruchomości na parcele mniejsze i większe niż 25 ha przejęciu przez Skarb Państwa podlegała cała nieruchomość, czy też tylko parcele o powierzchni przekraczającej 25 ha. Zagadnienia te przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

Sąd Najwyżs zważył, co następuje:

Brzmienie art. 390 § 1 k.p.c. wskazuje, że przedmiotem zagadnienia prawnego przedstawianego do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu mogą być jedynie zagadnienia prawne budzące poważne, istotne dla rozstrzygnięcia tej sprawy, w której zagadnienia te wystąpiły. Sąd Apelacyjny powziął wątpliwość co do dopuszczalności powództwa o ustalenie własności nieruchomości w przypadku, gdy nieruchomość ma założoną księgę wieczystą. Było to związane z możliwością wytoczenia w takim przypadku także powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym. Taka sytuacja może w rzeczywistości rodzić wątpliwość co do istnienia interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie prawa własności a nie dopuszczalności powództwa o ustalenie prawa własności, co było przedmiotem pytania sformułowanego przez Sąd Apelacyjny.

W kontekście tego pytania wymaga jednak podkreślenia przede wszystkim to, że Sąd pierwszej instancji nie ustalił, aby nieruchomości, która była przedmiotem powództwa miała założoną księgę wieczystą. Stwierdził jedynie, że działki gruntu wskazane przez stronę powodową były objęte księgą gruntową lwh [...] gm. Kat. K. Tego rodzaju księgi gruntowe utraciły moc z dniem 1.01.1989 r. na podstawie § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 lipca 1986 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych założonych przed dniem 1 stycznia 1947 r. oraz utraty mocy prawnej niektórych takich ksiąg (Dz.U. Nr 28, poz. 141).

Sąd Apelacyjny przed przedstawieniem zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. nie dokonał własnych ustaleń faktycznych wskazujących na istnienie księgi wieczystej lub ksiąg wieczystych prowadzonych dla gruntów, których dotyczyło powództwo. Nie przedstawił też żadnej argumentacji wskazującej na istnienie takich ksiąg wieczystych. Nakazywało to przyjąć, że przedmiotem powództwa w sprawie, w której przedstawiono zagadnienie prawne, nie były nieruchomości mające założoną księgę wieczystą, co czyniło bezprzedmiotowym udzielenie odpowiedzi na pierwsze z zagadnień sformułowanych przez Sąd Apelacyjny. Wymaga także odnotowania, że strona powodowa nie domagała się ustalenia prawa własności nieruchomości określonej w pozwie lecz ustalenia, że nabyła jej własność na podstawie przepisów dekretu o lasach, co powinien także uwzględnić Sąd Apelacyjny i rozważyć, czy tak sformułowane żądanie odnosi się do aktualnego stanu prawnego nieruchomości, co jest przedmiotem powództwa o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Drugie z zagadnień prawnych Sąd Apelacyjny przedstawił warunkowo, na wypadek udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pierwsze z nich. Ten warunek nie został spełniony. W świetle art. 390 § 1 k.p.c. zakres rozstrzygnięcia przewidziany dla Sądu Najwyższego jest zaś uzależniony od stanowiska sądu przedstawiającego zagadnienie prawne. Utrwalona wykładnia art. 390 § 1 k.p.c. wskazuje nadto, że skoro odnosi się on do tego rodzaju zagadnień prawnych, które budzą poważne wątpliwości, to rzeczą sądu przedstawiającego zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu jest wskazanie odpowiedniej argumentacji pozwalającej na takie stwierdzenie. Uzasadnienie postanowienia

Sądu Apelacyjnego w odniesieniu do drugiego z przedstawionych zagadnień prawnych wymogom tym nie odpowiada. Ogranicza się ono jedynie do stwierdzenia, że nie było ono dotychczas przedmiotem „jednoznacznego rozstrzygnięcia” i przytoczenia kilku orzeczeń Sądu Najwyższego, w których dokonano wykładni pojęcia podziału prawnego nieruchomości leśnych i pojęcia lasów i gruntów leśnych podzielonych faktycznie przed dniem 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha.

Z tych względów odmówiono podjęcia uchwały.